

CONFERENTIE EN LANDELIJKE ANLB DAG

SUCCESVOL BOEREN MET NATUUR

2.2 Beheermonitoring akkervogels: van idee naar uitvoer

Workshopspreker: Marjon Schultinga

7 april 2017

Marjon Schultinga & Sanne Heijting

Beheermonitoring akkervogels: van idee naar uitvoering

WWW.ANOG.NL

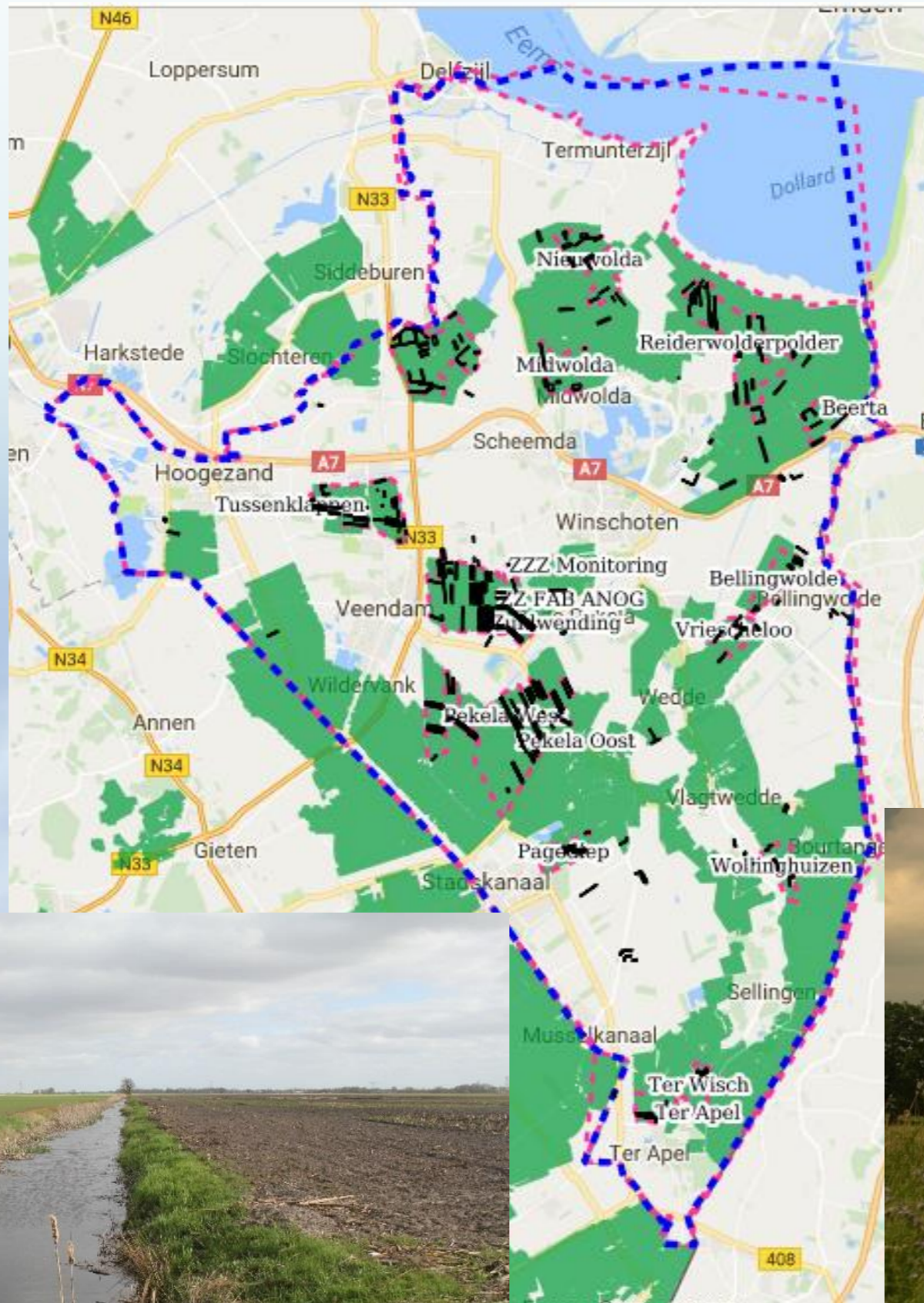
INHOUD

- ANOG algemeen
- ANLb in Oost-Groningen
- SCAN protocol beheermonitoring akkervogels
- Wens & uitgangspunten voor rapport
- Het rapport: Methode Beheermonitoring
- Beheermonitoring Praktijk
- Discussie monitoring akkervogels:
  - Module voor digitale registratie
  - Analyse van data
  - Vrijwilligers
  - Hoe gezamenlijk verder
- Conclusies

Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen

- Opgericht in 2003 om de P-SAN regeling: 9000 ha nestbescherming
- Uitgegroeid tot een vereniging met ruim 300 leden, met zo'n 500 ha beheer
- Naast SNL en nu het ANLb diverse andere projecten
  - FAB via Bloeiend Bedrijf, later zelf
  - Landelijke GLB pilot
  - Pilot teelt zomergraan i.s.m. anv Wierde en Dijk
  - Groene zetmeelaardappel
  - Patrijs project
  - Aanplant struweel t.b.v. akkervogels
  - Diverse bijenprojecten

Werkgebied Oost-Groningen

ANOG en ANLb statistieken

Cluster	Totale omvang	ha beheer	% dichtheid beheer
Beerta	250	16	6,4
Bellingwolde	251	10	4
Midwolda	382	30	7,8
Nieuwolda	523	39	7,5
Noordbroek	899	58	6,5
Pekela Oost	1529	83	5,5
Pekela West	382	18	4,7
Reiderwolderpolder	1064	61	5,7
Ter Apel	251	12	4,9
Tussenklappen	803	44	5,4
Vriescheloo	258	22	8,6
Zuidwending	1275	73	5,8

Droge dooradering	ha beheer
Pagediep	6
Ter Wisch	5,5
Wollinghuizen	9
Categorie water	ha beheer
Water	1,15

Beheermonitoring akkervogels

- In tegenstelling tot weidevogels nog relatief onbekend
- SCAN protocol: weinig informatie over doelmatigheid beheer/beheereenheid:
  1. Kwaliteitsschouw
  2. Registratie aanpalend grondgebruik
  3. Quick scan aanwezige vogels
  4. Benutten gegevens beleidsmonitoring
  5. Gericht beheeronderzoek vanuit landelijk fonds
  6. Transecttellingen

Wens: Beheermonitoring met zeggingskracht

- Belang van goede beheermonitoring akkervogels is groot. Daarom hebben de 3 collectieven handen ineen geslagen
- Werkgroep opgestart met 3 professoren van de RUG en ANOG.
- Opdracht aan SOVON en WGK

Uitgangspunten:

- Zeggingskracht
- We willen kunnen kiezen: verschillende varianten
- Uitrol landelijk moet mogelijk zijn
- Schaalniveau: we willen uitspraak kunnen doen op beheereenheidniveau. Welke vragen moeten daarvoor beantwoord kunnen worden?

Beheermonitoring van vogels in open akkerland in Oost-Groningen

Rob Vogel,
Popko Wiersma,
Maja Roodbergen &
Oike Vlaanderen

Sovon-rapport 2016/13,
rapport SWGK 2015

WERKGROEP
GRAUWE
KIEKENDIEF

Drie vragen als basis van het rapport

1. Welke vogelsoorten komen er in welke aantallen voor op of in de directe omgeving van de specifieke beheereenheid binnen een cluster?
2. Wordt een specifieke beheereenheid door relevante doelsoorten relatief vaak gebruikt, in vergelijking met andere beheereenheden of met gebieden daarbuiten?
3. Wat is het effect van de beheeractiviteit (maaien e.d.) op het gebruik van de specifieke beheereenheid door de relevante doelsoorten?

Is het beheer doeltreffend en doelmatig voor de beoogde soorten?

Beheermonitoring: Welke Methode?

Uitspraak doen over de beheereenheid, vaak klein (1.64 ha)

MAS: grotere schaal, niet representatief voor beheereenheid

BMP: arbeidsintensief

Steekproeftellingen zoals lijn- en transect tellingen niet geschikt

Algemene Monitoring vs. Soortgerichte monitoring

Zoveel mogelijk zelfde tellers

Tabel 8. Beschikbare monitormethoden (of varianten of combinaties daarvan) voor broedvogels en overwinterende vogels in open akkers.

Type telling	broed- seizoen	winter	projecten	Opp. Telgebied	Bezoeken	Resultaat
territoriumkartering	x		BMP-A	30-250 ha	7	Dichtheidsinformatie, stippenkaarten
territoriumkartering	x		BMP B/W	30-250 ha	5	Dichtheidsinformatie, stippenkaarten
punttelling	x		MAS	28 ha	4	Dichtheidsinformatie, stippenkaarten
punttelling		x	PTT	± 28 ha	1	Aantallen, geen dichtheidsinformatie
punttelling		(x)	MAS-winter	28 ha	4	Dichtheidsinformatie, stippenkaarten
Lijntransecttelling	(x)	(x)	niet landelijk	10-50 ha	var.	Aantallen, geen dichtheidsinformatie (tenzij ingetekend/per afstandsklasse genoteerd)
Quick Scan	x		niet landelijk	variabel	2	Aanwezigheid soorten, geen dichtheidsinformatie
Gebiedstelling/ territoriumkartering	x		niet landelijk	beheer- eenheid e.o.	var.	Dichtheidsinformatie, stippenkaarten
Gebiedstelling		x	niet landelijk	beheer- eenheid e.o.	var.	Dichtheidsinformatie

Beheermonitoring: Welke Methode?

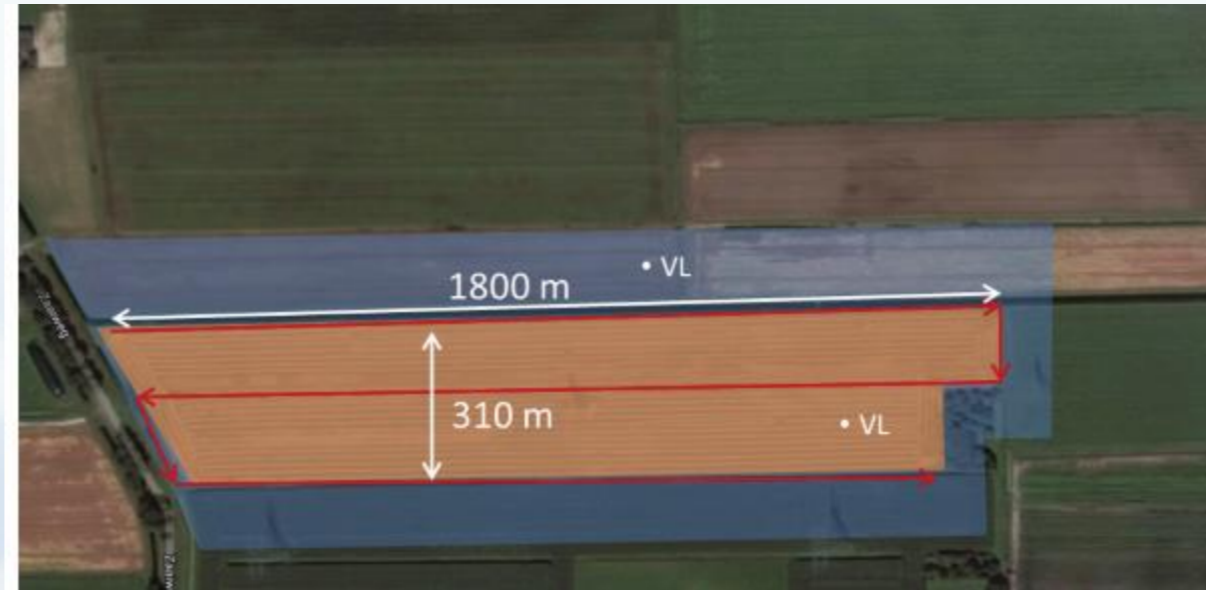
Broedseizoen: Voedselbeschikbaarheid en Broedgelegenheid

Bufferzone 150m

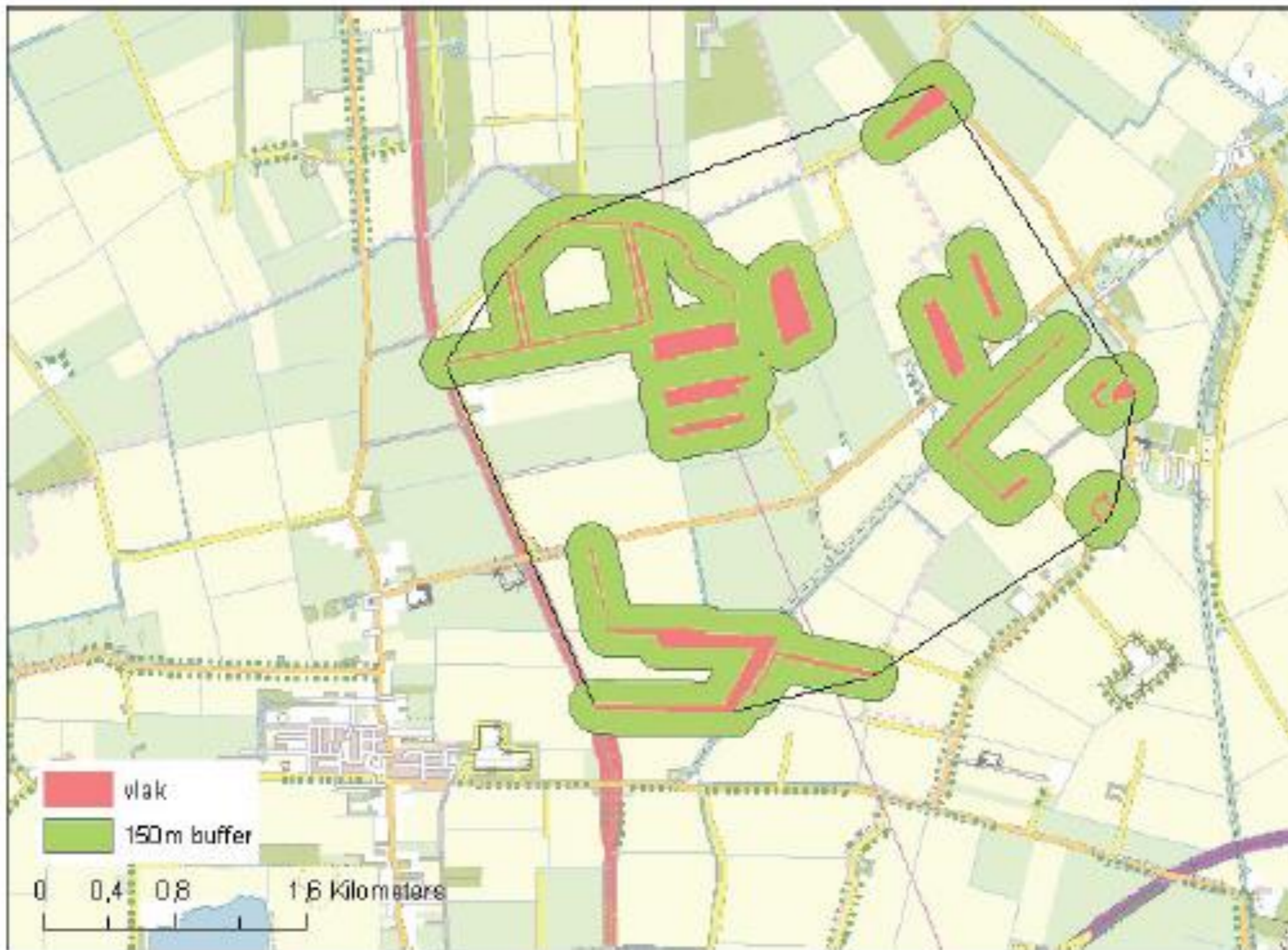
3-4 maal

(Vogelakker,

Kruidenrijke akkerrand)

Winterseizoen: maandelijks, geen buffer, gebiedsdekkend, alleen soorten die binding hebben met wintervoedselakker, stoppeland

Bron: SOVON & SWGK rapport 2016

Tabel 3. Doelsoorten beheermonitoring 'open akkers' in Oost-Groningen, met details betreffende hun status. Me groen aangegeven zijn soorten die aanvullend zijn op de doelsoortenlijst van SCAN.

Soort	Aanwezigheid		Status		
	Broed- vogel	Buiten broedseizoen	Schaars	Voorkomen	
Blauwe Kiekendief			X	Standvogel; gedeeltelijke trekvogel	
Geelgors				Standvogel	
Gele Kwikstaart					Zomergast
Graspieper					Gedeeltelijke trekvogel
Grauwe Kiekendief				X	Zomergast
Kievit					Gedeeltelijke trekvogel
Kneu					Trekvogel
Kwartel					Zomergast
Kwartelkoning				X	Zomergast
Patrijs				X	Standvogel
Ringmus					Standvogel, doortrek
Roodborsttapuit					Zomergast
Ruigpootbuizerd				X	Wintergast
Scholekster					Zomergast (binnenland)
Torenvalk					Gedeeltelijke trekvogel
Veldleeuwerik				Gedeeltelijke trekvogel	
Velduil			X	Erratisch	
Wulp				Gedeeltelijke trekvogel	

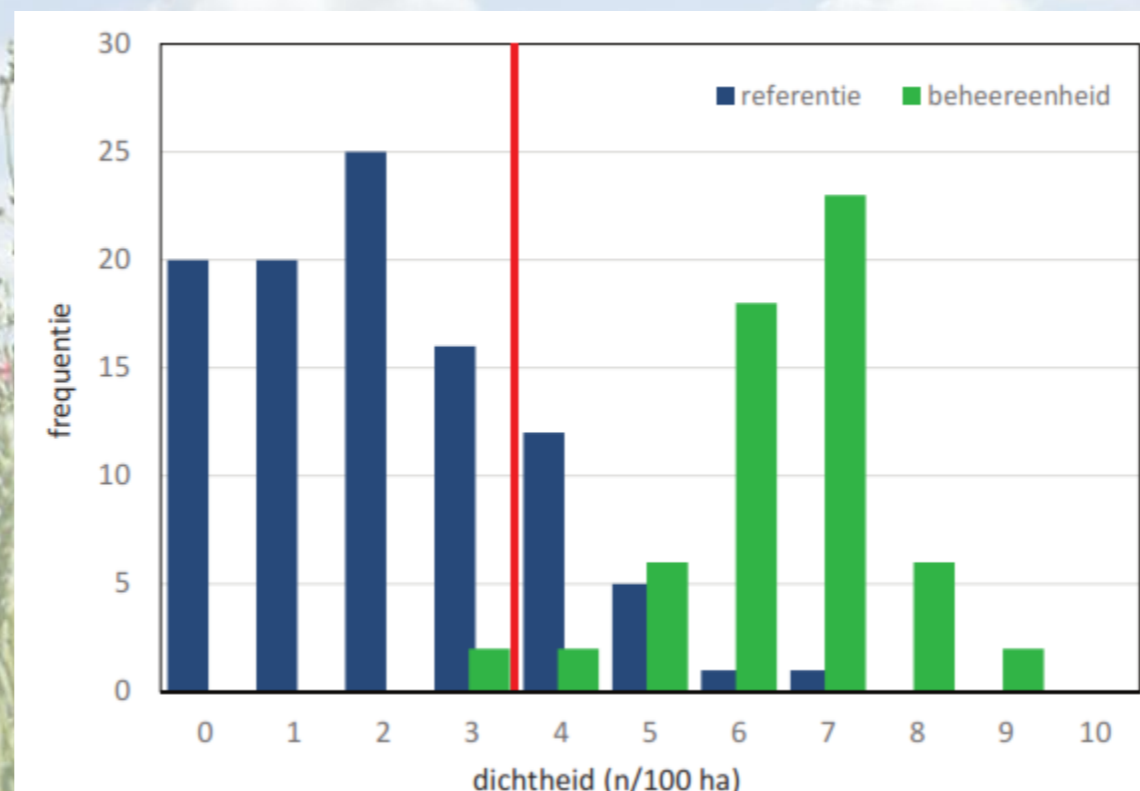
Basismonitoring:

Dichtheden van doelsoorten in beheereenheden onderling vergeleken

Monitoring +:

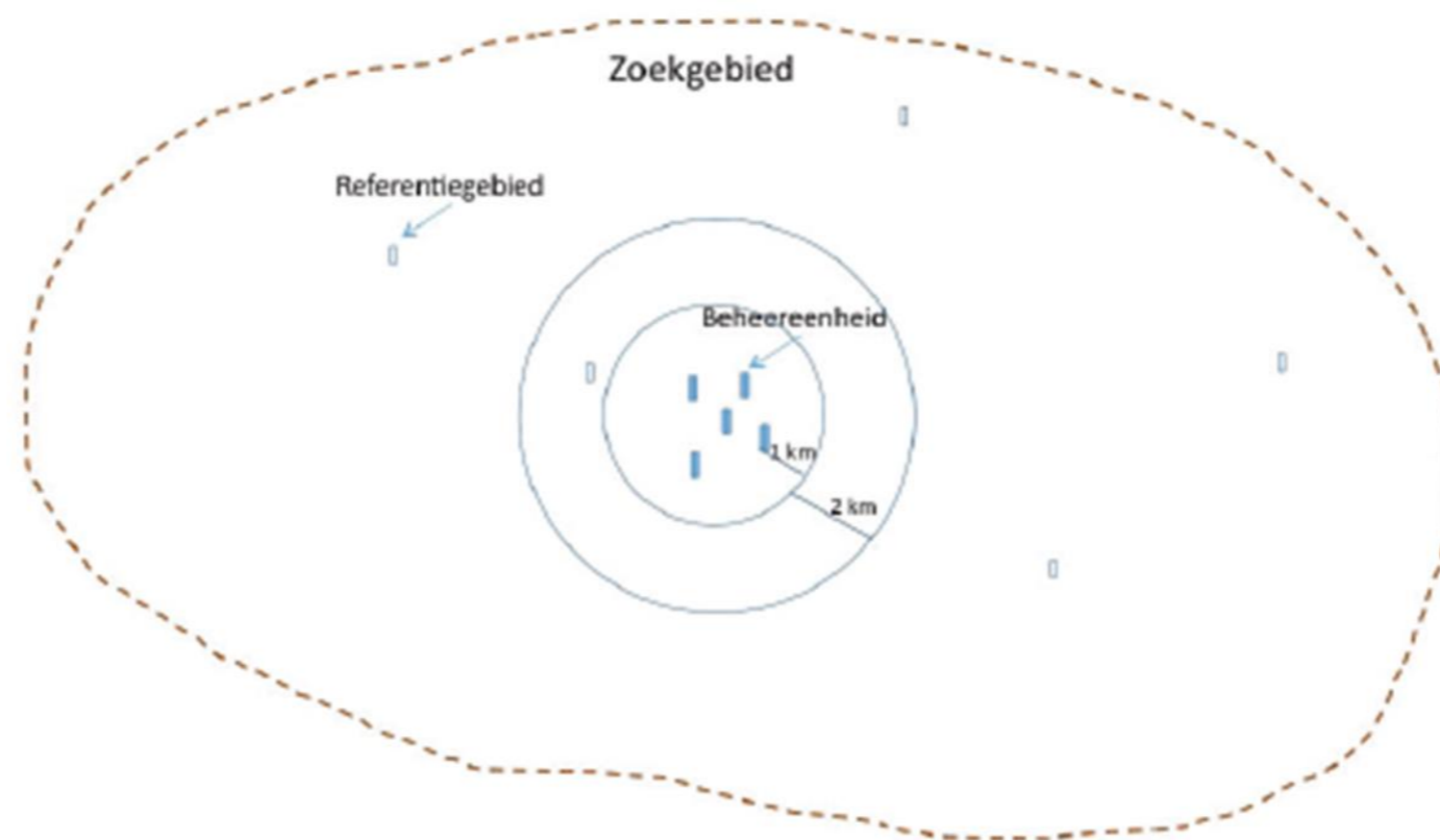
Dichtheden van doelsoorten in beheereenheden vergeleken met Referentie Gebieden

Drempelwaarde

Referentiegebieden

- Grote overeenkomsten met beheereenheid wbt gewas, landschap en directe omgeving, grootte.
- Ligt in zoekgebied Open Akkerland, buiten cluster
- Gepaard waarneming met een Beheereenheid
- Verhouding: 1 RG op 3 Beheereenheden
- Afstand tot dichtstbijzijnde beheereenheid 1 km-15 km

Monitoringsvarianten

- 4 scenarios, verschillend in zeggingskracht en kosten

Hoofdcriterium		aantal bezoeken (broedvogels)			aantal bezoeken (wintervogels)		Referentiegebieden
		aantal standaardbezoeken	aantal extra bezoeken (dag)	aantal extra bezoeken (nacht)	aantal standaardbezoeken	aantal extra bezoeken	
Basismonitoring	Monitoring (relevante) beheereenheden en een zone van 150m daarom heen						
Variant A	Minimaal	3	geen extra soortgerichte monitoring	geen extra soortgerichte monitoring	6	geen extra soortgerichte monitoring	geen
Variant B	Optimaal	4	2	1	6-7	geen extra soortgerichte monitoring	geen
Monitoring+	Monitoring (relevante) beheereenheden, een zone van 150m daarom heen en referentiegebieden						
Variant A	Minimaal	3	geen extra soortgerichte monitoring	geen extra soortgerichte monitoring	6-7	geen extra soortgerichte monitoring	jaarlijks 1/3 (v/d beheereenheden)
Variant B	Optimaal	4	meer dan 2 (soortafhankelijk)	2	12	3 x per winter (zoekgebieden)	jaarlijks 100% v/d beheereenheden

Uitkomst offerte traject

Gekozen voor combinatie SOVON met lokale tellers (o.a. Bauke Koole)

SOVON:

- Grote ervaren speler met landelijke uitstraling
- Avimap
- Ervaring grote databases, GIS & analyses
- Kwaliteitscheck
- Co-auteurs van het rapport

Samenwerking met tellers die ook actief zijn voor Collectief Midden Groningen

Statistieken

- Leefgebied Open Akkers
- Clusters 12
- Beheer Pakketten 2017
  - A14a: Stoppelland (5)
  - A15: Wintervoedselakker (62)
  - A16: Vogelakker (meerjarig) (21)
  - A19: Kruidenrijke akkerrand (170)

Verhouding Ref. Gebied-Beheereenheid Kwart vast, rest rouleert

Beheerpakketgroep	Vast	2017	2018	2019
kruidenrijke akkerranden	43	85	86	85
vogelakker	7	14	14	14
wintervoedselakker	15	31	30	31
stoppelland	2	3	3	3
Totaal	67	133	133	133
Referenties				
Beheerpakketgroep	Vast	2017	2018	2019
kruidenrijke akkerranden		29	29	29
vogelakker		5	5	5
wintervoedselakker		10	10	10
stoppelland		1	1	1
Totaal		45	45	45

Met dank aan Wolf Teunissen, SOVON

Stap 2: Referentiegebieden regelen

Referenties		
2017	2018	2019
R	R	
		R
R		
		R
	R	

Vervolgstappen

- Communicatie boeren over gelote Beheereenheden
- Communicatie tellers
- SOVON zet bestanden in AVIMAP
- Waarnemingen vogelakkers en kruidenrijke akkerranden april tm juni
- Ook info over beheereenheden vastleggen
- Foto's

Najaar :

- Eerste analyse broedvogel monitoring
- Referentiepercelen voor wintertellingen
- Evaluatie (ook met boeren)
- Waarnemingen wintervoedselveldjes

Vervolgstappen

- Ontwikkeling module voor invoer akkervogel gegevens door landschappen.nl en uitwisselbaarheid van de gegevens met andere systemen
- Analyse
- Lerend Beheren
- Beheeractiviteiten: nauwkeurig documenteren van zaaidatum mengsel, maaidatum etc). Wss experiment nodig

Discussie

- Monitoring akkervogels:
  - Module voor digitale registratie
  - Analyse van data
  - Vrijwilligers
  - Hoe gezamenlijk verder

Conclusies nav deze workshop

- .....
.....
- .....
.....

Hartelijk dank voor jullie aandacht!

Met dank aan SOVON, SWGK voor hun Rapport:

Beheermonitoring van vogels in open akkerland in Oost-Groningen, R. Vogel, P. Wiersma, M. Roodbergen & O. Vlaanderen. SOVON-rapport 2016-13, rapport SWGK 2016

CONFERENTIE EN LANDELIJKE ANLB DAG

SUCCESVOL BOEREN MET NATUUR

